

An Roinn Oideachais
agus Óige
Department of Education
and Youth

Clár Foghlama Leibhéal 2 den tSraith Shinsearach: Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht Modúl Roghnach

Le tabhairt isteach i scoileanna ó Mheán Fómhair 2025.

Ullmhaithe ag an gComhairle Náisiúnta Curaclaim agus Measúnachta (CNCM)

An Clár Ábhar

Réamhrá	2
Réasúnaíocht	2
Leanúnachas agus dul chun cinn	3
Teagasc agus foghlaim	4
Modúl: Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht	5

Réamhrá

Is éard atá i gClár Foghlama Leibhéal 2 den tSraith Shinsearach (CFL2SS) raon de réimsí curaclaim, agus gach ceann acu deartha ar bhonn modúlach. Tá ceithre réimse curaclaim ag croílár CFL2SS: Uimhearthacht; Cumarsáid agus Litearthacht; Cúram Pearsanta; agus Sruthanna Roghnacha. Modúl roghnach is ea Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht.

Ceapadh Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht le haghaidh 60 uair an chloig ar a laghad den am teagaisc/ranga thar thréimhse dhá bhliain.

Teideal modúil	Am molta in uaireanta an chloig
Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht	60

Réasúnaíocht

Tríd an modúl roghnach seo, tugtar deis do na scoláirí an domhan fisiciúil thart orthu a fhiosrú. Pléann na scoláirí le topaicí agus gníomhaíochtaí a bhaineann le tíreolaíocht fhisiciúil agus lena dtimpeallacht, agus idirghníomhaíonn siad leo. Is iad na timpeallachtaí a cruthaíodh trí ghníomhaíocht dhaonna, den chuid is mó, na cinn is mó a bhfuil cur amach ag na scoláirí orthu. Rinneadh tithe na scoláirí, na ceantair atá timpeall orthu, scoileanna, clóis, bóithre agus talamh feirme na scoláirí a mhúnlú le gníomhaíochtaí daoine agus lena n-idirghníomhaíocht le timpeallachtaí nádúrtha. A bhfuil leis an timpeallacht nádúrtha agus lena gnéithe – na sléibhte, na cnoic agus tírghnéithe eile, farraigí, aibhneacha, córais aimsire agus an aeráid – tugtar d'áiteanna an carachtar sainiúil atá acu.

Tá sé d'aidhm ag an modúl seo spéis na scoláirí ina dtimpeallacht a chothú, agus feasacht chomhshaoil á cur chun cinn agus spreagadh á thabhairt do na scoláirí roghanna eolasacha a dhéanamh lena dtacaítear le hinbhuanaitheacht ina saol laethúil. Faigheann na scoláirí léirthuisicint ar an dúlra agus foghlaimíonn siad faoi chúram comhshaoil, lena n-áirítear tionchair gníomhaíochtaí daonna ar phlandaí agus ainmhithe. Ach príonsabail inbhuanaitheachta a chomhtháthú ina saol laethúil, lena n-áirítear caomhnú fuinnimh agus uisce, laghdú dramhaíola agus athchúrsáil, tá na scoláirí inniúil le cur go dearfach le todhchaí níos inbhuanaithe.

Cuireann cothú na tuisceana atá ag na scoláirí ar a dtimpeallacht le príomhinniúlachtaí a fhorbairt sa tsraith shinsearach. Nuair a tharlaíonn sin, tacaítear leis an bhfoghlaim uile trasna na sraithe sinsearaí agus déantar forbairt scileanna saoil tábhachtacha, atá bunriachtanach do neamhspleáchas na scoláirí, a chur chun cinn. Téann an méid sin chun tairbhe do na scoláirí ar chuid mhór bealaí faoi mar a dhéanann siad dul chun cinn i gconairí foghlama agus a aistríonn siad chuig an saol tar éis na scoile.

Leanúnachas agus dul chun cinn

Leis an modúl seo, cuirtear chun cinn foghlaim agus eispéiris na scoláirí sa tsraith shóisearach agus tógtar orthu.

Trí Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht, tacaítear le príomhscileanna na scoláirí a chur chun cinn ón tsraith shóisearach, scileanna maidir le féinbhainistiú, le bheith ag fanacht folláin, le cumarsáid a dhéanamh, le bheith cruthaitheach, le bheith ag obair le daoine eile agus le heolas agus smaointeoireacht a bhainistiú. Tríd an modúl seo, cuirtear chun cinn freisin forbairt agus foghlaim i réimsí amhail litearthacht, uimhearthacht, teanga, comhordú luaile agus scileanna fóillíochta.

Tugtar deiseanna do na scoláirí a léiriú conas is féidir foghlaim a fhaightear anseo a nascadh leis an bhfoghlaim roimhe seo, le modúil eile sa tsraith shinsearach, le réimsí curaclaim, le gníomhaíochtaí na scoile i gcoitinne agus leis an saol lasmuigh den scoil. Is féidir leis na scoláirí a gcuid foghlama ón AFT Maireachtáil sa Phobal agus ó Thíreolaíocht, Oideachas Saoránach, Sóisialta agus Polaitiúil (OSSP), Eolaíocht agus Stair na Sraithe Sóisearaí a leathnú agus a gcuid foghlama a chur i bhfeidhm ar fud modúl ón tsraith shinsearach amhail An tAm atá Thart i M'Áit, réimse sainspéise an scoláire, Cumarsáid agus Litearthacht, Uimhearthacht, Corpoideachas, agus Amharc-ealaín. Tá an méid sin ina chuidiú chun foghlaim a neartú agus inniúlacht na scoláirí a chur chun cinn chun cumarsáid a dhéanamh, idirghníomhú, bheith cruthaitheach, iad féin a chur in iúl, a gcuid braistintí, mothúchán agus smaointe a fhiosrú chomh maith le peirspictíochtaí daoine eile a fhiosrú ar bhealaí éagsúla. Tá an méid sin ina chuidiú chun eispéireas foghlama leanúnach a sholáthar do na scoláirí ar feadh na sraithe sinsearaí. Tríd sin tacaítear leis na scoláirí lasmuigh den scoil agus soláthraítear braistint gaisce agus muiníne do na scoláirí de réir mar a aistríonn siad chuig saol na ngairmeacha, an staidéir nó seirbhísí breise.

Teagasc agus foghlaim

Ba cheart do na scoláirí dul i mbun réimse gníomhaíochtaí lena gcumasaítear dóibh léirthuiscint a fháil ar an domhan fisiciúil thart orthu. Tá na gníomhaíochtaí sin ar an meán trínar féidir na torthaí foghlama a bhaint amach. Cé go bhfuil roinnt samplaí liostaithe, tá an tsolúbthacht ag scoileanna chun a gcuid gníomhaíochtaí féin a sholáthar ag brath ar a gcomhthéacsanna uathúla féin.

Ar na samplaí de ghníomhaíochtaí féadfar an méid seo a leanas a áireamh ach níl siad teoranta dó sin:

- limistéar istigh/amuigh a fheabhsú
- múiríniú
- bailiú agus athúsáid uisce báistí
- siúlóidí dúlra
- plandú agus garraíodóireacht
- beathadáin éan a chruthú agus a choinneáil
- a bheith rannpháirteach i dtionscadal nó gníomhaíocht chomhshaoil mar ghrúpa ranga, scoil nó pobal.

Ach páirt a thabhairt don phobal i gcoitinne, amhail grúpaí comhshaoil áitiúla nó gairdíní pobail, soláthraítear acmhainní breise agus deiseanna rannpháirteachais ón bhfíorshaol.

Ach eispéiris foghlama thadhlaacha agus idirghníomhacha a sholáthar do na scoláirí, is féidir iliomad céadfaí a mhealladh agus cuidiú leis an eispéireas foghlama a fheabhsú. D'fhéadfadh na scoláirí uigeacht ithreach a bhrath, bláthanna a bholadh, dathanna plandaí a fheiceáil agus fuaimeanna éagsúla an dúlra a chloisteáil. I gcás inar cuí, is féidir teicneolaíocht dhigiteach agus oiriúnaitheach a úsáid chun tacú le foghlaim agus rannpháirtíocht. A bhfuil le háiseanna amhairc, uirlisí oiriúnaitheacha agus gléasanna cumarsáide, gléasanna leictreonacha, leideanna amhairc agus réad, feabhsaítear foghlaim agus inniúlacht na scoláirí chun dul i mbun na gníomhaíochta foghlama agus taitneamh a bhaint aisti.

Modúl: Aire a thabhairt do mo Thimpeallacht

Tuairisceoir modúil

Fiosróidh na scoláirí cuid mhór gnéithe dá dtimpeallachtaí nádúrtha agus cinn de dhéantús an duine, pléifidh siad leo agus bainfidh siad taitneamh astu. Forbróidh siad feacht agus léirthuisct do conas a bhaineann na gnéithe de thimpeallachtaí de dhéantús an duine agus cinn nádúrtha le chéile agus a bhraitheann siad ar a chéile. Leis an modúl seo, tacaítear le feacht mhéadaithe na scoláirí de réir mar a éiríonn siad níos fiosraí faoina gceantar, de réir mar a fhaigheann siad tuiscint ar an tábhacht atá le timpeallacht shábháilte agus shláintiúil agus a fhorbraíonn siad straitéisí chun aire a thabhairt dá dtimpeallacht.

Foghlaimíonn na scoláirí faoin méid seo a leanas

Ba cheart go mbeadh sé ar chumas na scoláirí

A dtimpeallacht áitiúil. Aithníonn na scoláirí an domhan fisiciúil thart orthu agus faigheann siad léirthuisct dó. Faigheann na scoláirí léirthuisct dá n-áit agus d'áit daoine eile laistigh dá dtimpeallacht.

- a. na gnéithe nádúrtha ar leith agus cinn de dhéantús an duine ina gceantair áitiúla, ina réigiún agus ina gcontae a aithint
- b. ainmneacha agus suíomh coibhneasta cuid de na gnéithe nádúrtha agus cinn de dhéantús an duine ina gceantair áitiúla a aithint
- c. príomhthreoracha a aithint le linn na ceantair áitiúla a fhiosrú
- d. treoracha agus bealaí ar léarscáileanna a úsáid agus a thaifeadadh
- e. léarscáileanna agus grianghraif de réimse scálaí agus cuspóirí óna gceantar áitiúil a úsáid agus a aithint
- f. léirthuisct a fháil do na daoine, na gairmeacha agus na pobail a chónaíonn agus a oibríonn ina gceantar
- g. athruithe ar ghnéithe nádúrtha ina gceantar a aithint agus a thaifeadadh
- h. an tábhacht atá le gnáthóg áitiúil do fhlóra agus fánaí a mhíniú
- i. an tionchar atá ag gnéithe nádúrtha ar phandaí, ar shaol ainmnithe agus ar dhaoine a iniúchadh
- j. cur síos a dhéanamh ar bhealaí a d'athraigh daoine, plandaí nó ainmhithe gnéithe nádúrtha
- k. flóra agus fánaí difriúla a bhreathnú agus a aithint
- l. cur síos a dhéanamh ar straitéisí chun flóra agus/nó fánaí a chosaint.
- m. breathnuithe aimsire simplí a thaifeadadh agus a thaispeáint ar bhealach córasach agus úsáid á baint as graif, cairteacha agus siombailí meitéareolaíocha coiteanna
- n. patrúin aimsire chomh maith le tionchar na haimsire ar dhaoine agus áiteanna a aithint

Foghlaimíonn na scoláirí faoin méid seo a leanas

Ba cheart go mbeadh sé ar chumas na scoláirí

Aire a thabhairt don timpeallacht. Déanann na scoláirí naisc idir daoine, áiteanna agus gníomhaíochtaí. Cuireann na scoláirí leis an bhfeasacht atá acu ar a ról maidir le haire a thabhairt don timpeallacht.

- o.** uirlisí agus trealamh cuí a úsáid go sábháilte agus go héifeachtach le linn tabhairt faoi ghníomhaíocht chomhshaoil
- p.** siombailí agus comharthaí a bhaineann le hathchúrsáil a aithint
- q.** catagóirí d'ábhair in-athchúrsáilte a aithint agus a shórtáil (plaisteach, páipéar, miotal, srl.)
- r.** gnáthearraí a shainaithint, ar féidir iad a athúsáid nó a uaschúrsáil, agus réitigh a dhearadh le haghaidh athúsáide nó uaschúrsála
- s.** a aithint conas a théann ár roghanna tomhaltóirí i gcion ar an timpeallacht
- t.** bealaí éagsúla chun aire a thabhairt d'áiteanna tábhachtacha agus chun iad a chosaint (m.sh. caomhnú, buanchoimeád, athchóiriú) a aithint
- u.** míniú a thabhairt ar an bhfáth a bhfuil tábhacht le háiteanna ar leith do dhaoine difriúla (m.sh. tábhacht shóisialta, mhothúchánach, chultúrtha, stairiúil, phearsanta)
- v.** cur síos a dhéanamh ar áit lena bhfuil tábhacht phearsanta agus an nasc pearsanta atá acu léi a mhíniú
- w.** gníomhaíochtaí ar féidir leo iad a dhéanamh chun cuidiú le haire a thabhairt d'áiteanna speisialta, agus le feabhas a chur orthu, a léiriú (m.sh. bruscar a phiocadh suas, rialacha a leanúint, a bheith páirteach i ngníomhaíochtaí buanchoimeáda)
- x.** fiosrú a dhéanamh ar eagraíochtaí a chuidíonn chun an timpeallacht áitiúil agus/nó áiteanna tábhachtacha a chur chun feabhais
- y.** cur síos a dhéanamh ar an tábhacht atá le heagraíochtaí a chuidíonn chun an timpeallacht áitiúil agus/nó áiteanna tábhachtacha a chur chun feabhais
- z.** cleachtais oibre shábháilte a léiriú le linn tabhairt faoi ghníomhaíocht chomhshaoil.

An Roinn Oideachais
agus Óige
Department of Education
and Youth

Foilsithe mí Lúnasa 2025.